

5. Сапрыкина Н. А. Основы динамического формообразования в архитектуре: учебник для вузов / Н. А. Сапрыкина. — М.: Архитектура – С, 2005. — 312 с.
6. Панфилов А. В. Классификационная модель мобильного жилища для временного пребывания / А. В. Панфилов // Архитектон: известия вузов № 34, 2011.
7. Киселёва Н. Г. Концепция адаптивных структур в архитектуре жилища — Режим доступа: URL: http://archvuz.ru/numbers/2010_2/014.
8. Керешун А. И. Возможности «интерактивной» архитектуры / Керешун А. И. — Режим доступа: http://book.uraic.ru/project/conf/txt/005/archvuz14_pril/22/template_article-ar=K21-40-k28.htm.
9. Forty A. Words and Buildings: A Vocabulary Of Modern Architecture / Adrian Forty // New York, United States Of America: Thames & Hudson Inc., 2000. — 336 p.
10. Кудяева Е. А. Динамичность и интерактивность как характерные черты современной архитектуры / Е. А. Кудяева // МАРХИ. — М: АМІТ, 2015. — № 2 (31). — 14 с.
11. Гагарина Е. С. Архитектурные эксперименты в контексте интерактивности и информационных технологий / Е. С. Гагарина // МАРХИ. — М: АМІТ, 2015. — №4 (33). — 9 с.
12. Демидюк Ю. В. История возникновения и развития идей адаптивности в архитектуре / Ю. В. Демидюк // Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд» № 8 (18), — К., 2015. — С. 81-87.
13. Орзунова О. Э. Виртуальная архитектура. Оболочка будущего / О. Э. Орзунова // Архитектон: известия вузов № 30, 2010.
14. Авербах М. Я. Визуальные коммуникации в архитектурной среде / М. Я. Авербах // Науковий журнал «Науковий огляд» № 9 (19) – К.: 2015. — С.65-73.

Рецензент: д-р архітектури В.П. Мироненко

УДК 72.01

Мироненко В.П., Яшузаков Р.Б., Лисняк З.Ю.

Харківський національний університет будівництва і архітектури

СУЧАСНИЙ СТАН ТУРИЗМУ У ТУРКМЕНИСТАНІ

Вступ. Зі здобуттям незалежності в Туркменістані виникли умови, необхідні для відродження національної історико-культурної спадщини та активізації туристичної діяльності. Особливо відчутні зрушення в цій області в останні роки. За цей час в країні зроблено дуже багато для того, щоб говорити про значний прогрес у сфері забезпечення охорони всіх пам'яток історії та культури, їх вивчення і пропаганди, проведення консерваційних і реставраційних робіт, зовнішнього благоустрою території навколо найбільш значущих об'єктів, виявлення ще невідомих археологічних об'єктів, або старовинних архітектурних споруд, які раніше не потрапили в поле зору дослідників. Туркменські реставратори в своїй практиці стали використовувати нові методи ведення робіт, відповіда-

ють загальноприйнятим нормам і принципам, зафіксованим в ряді програмних документів ЮНЕСКО та інших міжнародних організацій у галузі охорони культурної спадщини. Ця методика передбачає фіксацію і забезпечення схоронності історичних об'єктів в їх нинішньому стані незалежно від того, які втрати і реконструкції вони перенесли за століття свого існування. Безпосередньо реставрація, тобто відновлення пам'яток або їх окремих елементів в первісному вигляді здійснюється тільки в тих випадках, коли це необхідно для їх порятунку від подальших руйнувань і при наявності незаперечних свідчень колишнього вигляду і матеріалів об'єкта. Яскравим прикладом такої реставрації стало відтворення зовнішнього купола самого грандіозного в країні історичної будівлі –

мавзолею султана Санджара в Стародавньому Мерві.

Мета і завдання. Дослідити сучасний стан державних та місцевих програм у сфері розвитку туризму, політичну стабільність та єдинство суспільства.

Результати дослідження. У країні створено відповідну правову базу про охорону історико-культурної спадщини, а стабільна суспільно-політична обстановка і безпека є надійними гарантіями для успішного функціонування міжнародного та внутрішнього туризму. Створення та подальший розвиток інфраструктури Національної туристичної зони «Аваза» на узбережжі Каспію є яскравим прикладом інтеграції Туркменістану в світову систему туризму.

Держава інвестує чималі бюджетні кошти в будівництво туристичних комплексів і організацію громадського простору Національної курортної зони «Аваза» на Каспійському узбережжі, проте залишається невирішеною проблема формування туристичних центрів в районах зосередження архітектурних пам'яток минулого. До теперішнього часу в державному реєстрі об'єктів національного культурного надбання Туркменістану зареєстровано понад 1300 об'єктів історичної та культурної спадщини, які є основними центрами тяжіння міжнародного туризму. Конвенція ЮНЕСКО «Про охорону Всесвітньої культурної та природної спадщини» була ратифікована Туркменістаном 30 вересня 1994 року. В рамках цієї Конвенції досягнуті важливі результати по включенню до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО культурно-історичних об'єктів країни, мають всесвітню цінність. До них відносяться археологічні парки «Древній Мерв», «Куня-Ургенч» і «Парфянським фортеці Ніси».

Крім багатого історико-культурної спадщини Туркменістан володіє комплексом природних пам'яток, які також є об'єктами тяжіння туристів і впливають на тривалість туристичного паломництва. У сфері природних пам'яток 6 природних зон Туркменістану включені в Попередній Список Всесвітньої природної спадщини

ЮНЕСКО. До них належать такі природні комплекси:

1. Койтендагській природний заповідник, який містить гірські екосистеми і геологічне спадщина, включаючи печери і сліди динозаврів;

2. Бадхизького природний заповідник - лугова екосистема з геологічними пам'ятками неповторної краси;

3. Хозарський природний заповідник - водно-болотна екосистема, що включає сезонні прогонові маршрути водоплавних птахів зі Східної Африки на Північ і назад.

Морські затоки і водно-болотні угіддя заповідника включені в особливий список Рамсарської конвенції зі статусом угідь міжнародного значення;

4. Амударьїнській природний заповідник, який містить тугайні екосистеми річкових долин;

5. Репетекський біосферний заповідник - ділянка пустельних лісів чорного саксаулу і піщано-пустельної екосистеми;

6. Сюнт-Хасардагській природний заповідник - приклад унікальних гірничо-долинних лісів з відповідною рідкісною флорою і фауною.

В даний час ведеться підготовка номінаційних досье перерахованих вище заповідників для подання їх до розгляду в Центр Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Ці заходи сприяють розвитку міжнародного культурного, екологічного та наукового туризму в Туркменістані і надають новий імпульс інтеграції Туркменістану в світову систему туризму і подорожей. 27-30 вересня 2013 року в Туркменістані відбулося чергове засідання міжнародного туристичного конгресу «Туризм і подорожі». В своїх виступах фахівці виділяли великий туристично-рекреаційний потенціал країни, відзначали нові програми в області розвитку туризму, прийняті Президентом Туркменістану Гурбангули Бердимухамедовим, обговорювали можливість співпраці в різних сферах туризму, в тому числі в сфері освіти [1].

Всесвітня туристична організація (UNWTO), яка об'єднує під своїм крилом велика кількість країн сучасного світу,

проводить планомірну роботу з проведення в життя основних ідей і принципів сучасного туризму. Ця робота йде в різних напрямках. Одним з них є методична та консультативна підтримка розвитку туризму в нових незалежних державах, активно відроджують свою економіку і культуру.

Представник UNWTO Бека Джелалі зазначає, що в останні роки спостерігається підвищений інтерес з боку іноземних туристів до країн Центральної Азії [1]. Збільшення потоку насамперед залежить від стану транспортної та готельної інфраструктури, наявності відповідних кадрів, державних і місцевих програм у сфері туризму.

Транспорт. Сьогодні міжнародні авіалінії Туркменістану дозволяють здійснити приліт пасажирів з різних країн Європи і Азії. Ведеться активне будівництво нових міжнародних аеропортів в різних регіонах країни: в 2009 році відкрито новий термінал в місті Мари (Марійській веляят), в 2010 році - в місті Туркменбаши (Балканський веляят). У 2017 році планується відкриття терміналу пропускною спроможністю 500 пасажирів на годину в місті Туркменабат Лебаського веляяту. В кінці 2016 року завершується будівництво нового аеровокзалу в Ашхабаді пасажиро-обігом 1600 осіб на годину.

Залізничний транспорт пов'язує столицю Ашхабад з іншими регіонами країни. Для доставки окремих груп вір-туристів в важкодоступні визначні місця в пустелі Каракуми і в заплаві Узбоя планується використовувати комфортабельні пасажирські вертольоти представницького класу.

Автомобільний транспорт використовується для переїздів між містами і на екскурсійних маршрутах по Туркменістану. У Програмі з розвитку туризму планується будівництво нових доріг, що зв'язують між собою міста різних веляятів і забезпечує вихід на міжнародні автомагістралі. Кадрове забезпечення. Повноцінний розвиток туризму можливо лише при наявності добре підготовленого персоналу. Національ-

ний інститут спорту і туризму Туркменістану готує фахівців з туристичного та готельного бізнесу. Фахівців середньої ланки в цьому напрямку готує Навчально-методичний центр Державного комітету Туркменістану по туризму та спорту.

Державні та місцеві програми у сфері розвитку туризму. Організаційною і фінансовою основою розвитку туризму в Туркменістані, веляятів і місті Ашхабаді, а також за окремими напрямками туристичної діяльності є державна та місцеві програми. Державна програма розвитку туризму в Туркменістані затверджується Президентом Туркменістану. Місцеві програми є організаційною та фінансовою основою розвитку туризму в веляятів, етрапу, містах. Політична стабільність і єдність суспільства. миролюбна зовнішня політика Туркменістану, нейтральний статус, а також відкриття в Ашхабаді Регіонального центру ООН по превентивній дипломатії в Центральній Азії і Будинки Європи створюють міцні умови миру і стабільності в Азіатському регіоні і є гарантом розширення взаємовідносин з міжнародним співнотою.

Висновки. У зв'язку з цим Туркменістан стає все більш привабливою країною в галузі міжнародного туризму. На нараді в листопаді 2012 року Президент Туркменістану Гурбангули Бердимухамедов відзначив, що розвиток туризму є однією з найважливіших економічних стратегій для розвитку країни. зупинившись на першочергові завдання, глава держави наголосив на необхідності розвивати міжнародний туризм як найбільш прибутковий напрямок національної економіки. Для збільшення числа іноземних візитерів потрібно відкривати нові туристичні маршрути. Був прийнятий і затверджений план виконання «Програми розвитку туризму в Туркменістані на 2012-2016 роки».

Згідно цим планом передбачається:

- будівництво готелів і кемпінгів різного рівня, відповідні сучасним вимогам, з метою задоволення попиту і вимог туристів; реконструкція та модернізація вже наявних готелів і кемпінгів;

- з метою широкого ознайомлення туристичних можливостей Туркменістану розширити рекламну діяльність по всьому світу;

- пріоритетна підтримка малого і середнього підприємництва в сфері туризму;

- ремонтні і реставраційні роботи історичних пам'яток, а також ряд інших заходів;

- створення мережі туристичних маршрутів ознайомлення з пам'ятниками архітектури;

- розвиток рівня інфраструктурного обслуговування туристів.

Реалізовані програми в галузі туризму безсумнівно збільшують кількість бажаючих відвідати Туркменістан. Проте, що будуються об'єкти готельної інфраструктури розташовуються в великих міських центрах, обходячи стороною загублені в пісках культурні заповідники, які все ще важкодоступні для відвідування. Це гальмує розвиток культурно пізнавального туризму, і ставить в число актуальних завдань проектування і будівництво відповідних об'єктів в безпосередній близькості від найбільш привабливих для туристів пам'яток історії та культури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Туризм и путешествия. Материалы международного туристического конгресса (27-30 сентября 2013 года). – Ашхабад: Ылым, 2013.
2. Стуликов, М. Н. Развитие индустрии отдыха и регионального рекреационного потенциала: автореферат дис. канд. экон. наук: 08.00.05 / Стуликов Михаил Николаевич. – СПб., 2005.
3. Средняя Азия. Архитектурные памятники IX-XIX вв. - М.: Планета, 1985.
4. СНТ 2.08.03-2004. Учреждения отдыха и туризма. - Ашхабад: Министерство строительства и промышленности строительных материалов Туркменистана, 2008
5. Пугаченкова Г. А. Памятники архитектуры Средней Азии эпохи Навои / Г. А. Пугаченкова. – Ташкент: САГУ, 1957.
6. Пугаченкова, Г. А. Зодчество Центральной Азии XV век. Ведущие тенденции и черты / Г. А. Пугаченкова. – Ташкент: Изд. литературы и искусства им. Гафура Гуляма, 1976.
7. Прибыткова А. М. Памятники архитектуры XI века в Туркмении / А. М. Прибыткова - М.: Госстройиздат, 1955
8. Официальный сайт Государственного комитета Туркменистана по статистике (Электронный ресурс) - Режим доступа: www.stat.gov.tm.

Рецензент: д-р архітектури М.Ю. Блінова

УДК 72.01

Мироненко В.П., Яшузаков Р.Б., Лисняк З.Ю.

Харківський національний університет будівництва і архітектури

КЛАСИФІКАЦІЯ, ТИПОЛОГІЯ І АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ РІШЕННЯ ГОТЕЛІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ

Вступ. Індустрія туризму в Туркменістані сьогодні на державному рівні визнана одним із пріоритетних напрямків розвитку економіки. З кожним роком країна стає все більш привабливою для бізнесменів, спортсменів, вчених, любителів екстремального відпочинку, людей, хто цікавиться історією та культурою, пам'ятками архітектури та археології на Великому Шовковому шляху. Зростає особливий інтерес

для мандрівників своя і зарубіжні країни до історико-культурної спадщини з його самобутніми традиціями, фольклором і національно-художніми особливостями, що належить до пріоритетних факторів розвитку туризму в країні. Величезний потенціал рекреаційних ресурсів країни разом зі сприятливими соціально-економічними умовами, що формують специфіку і динаміку розвитку туризму, потребують його осмислення.